

Baltijas valstīs īstenotie īmenes atbalsta pasākumi

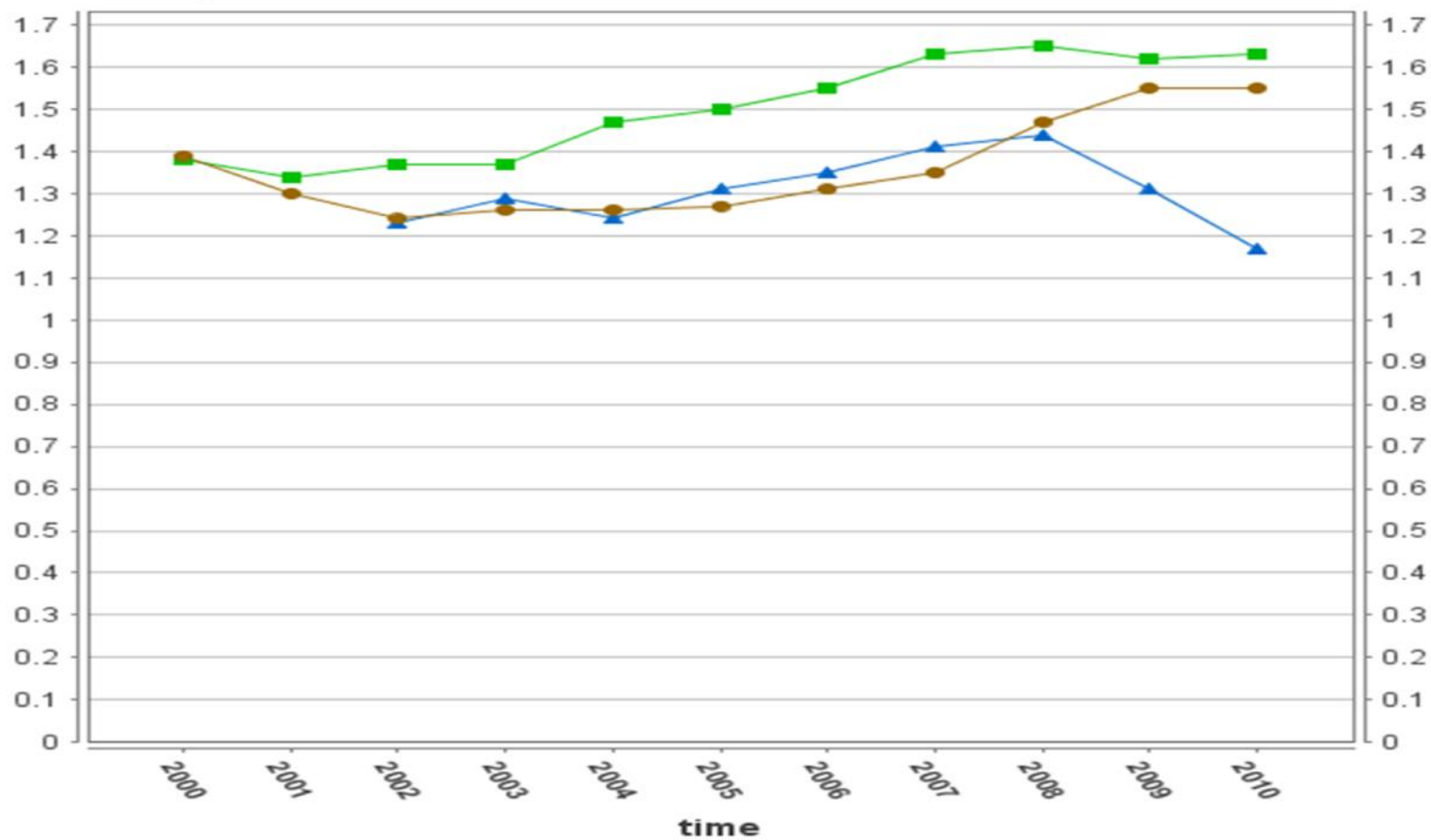
26.09.2012.

Summ rais dzimst bas koeficients

Total fertility rate

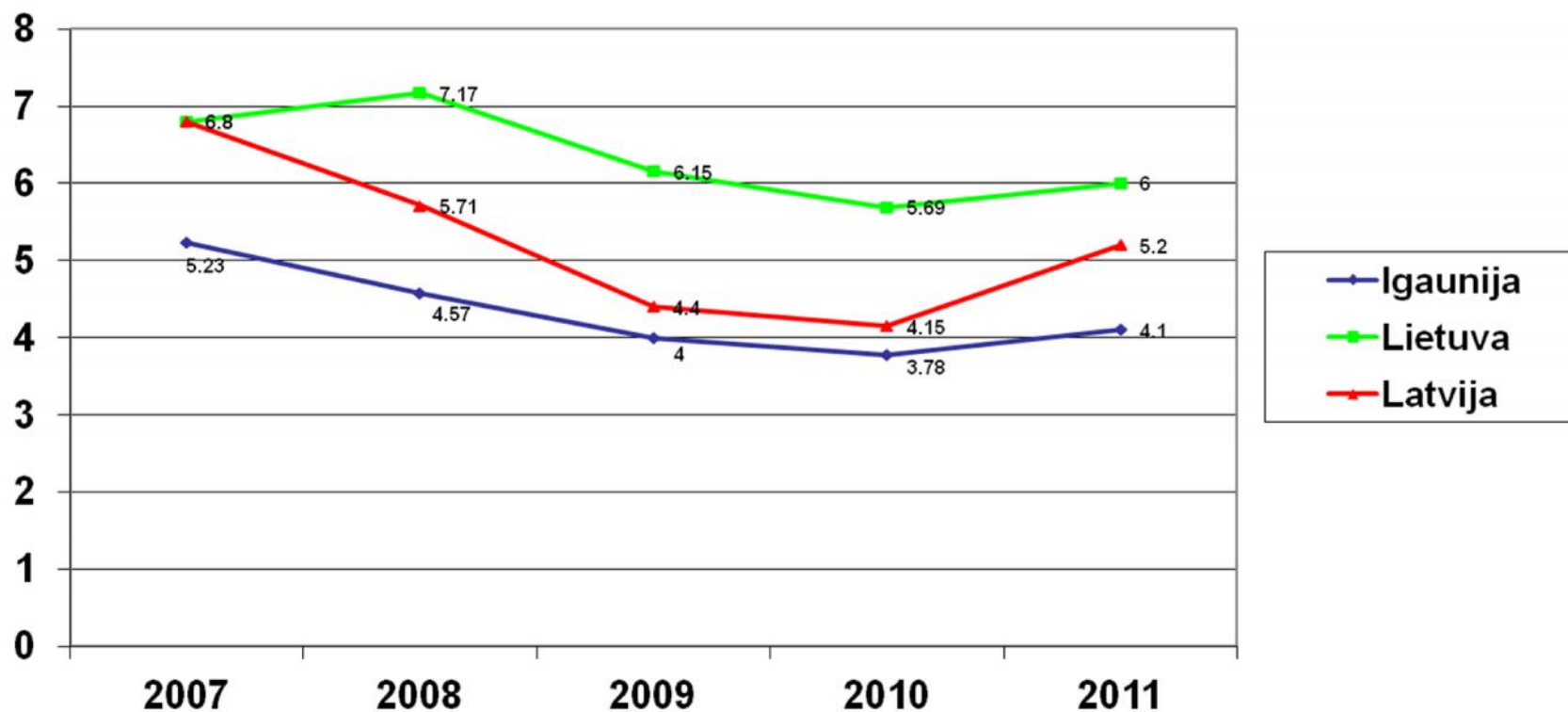
Number of children per woman

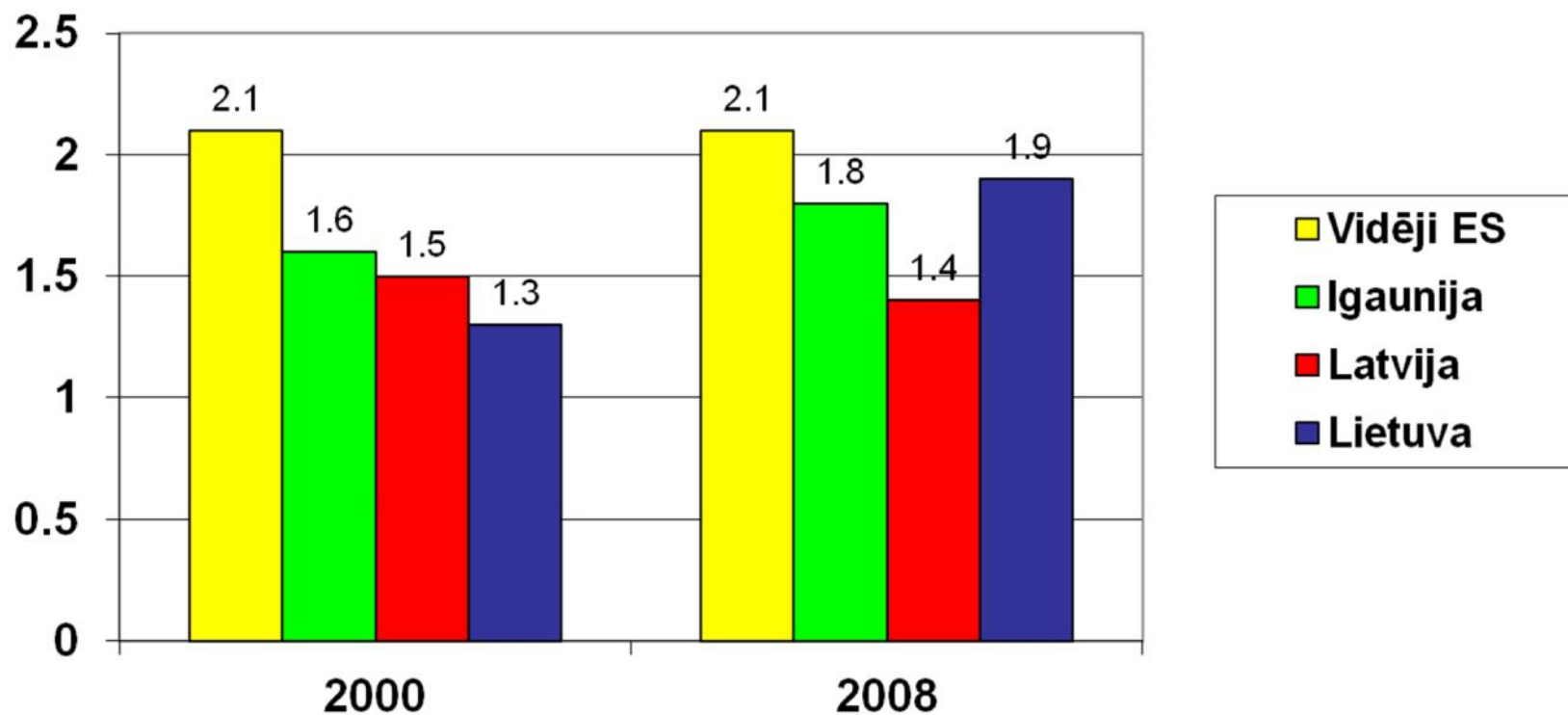
■ Estonia ■ Latvia ■ Lithuania ■ Unavailable data is ignored

Laulību skaits uz 1 000 iedzīvotjiem

Valsts izdevumi imen m un b rniem (% no IKP)

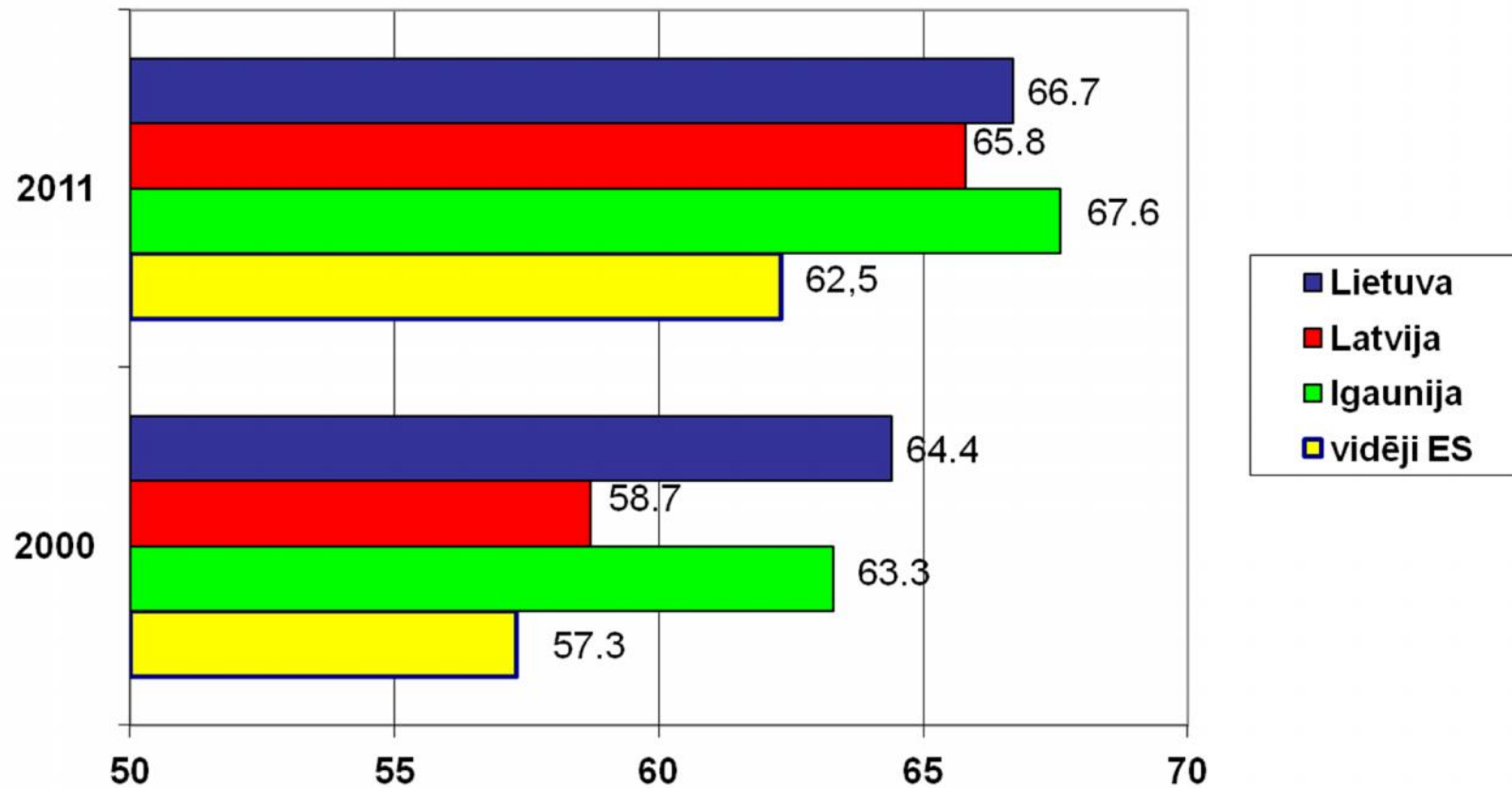

Valsts izdevumu īmen m un b rniem (% no IKP) un dzimst bas sal dzin jums

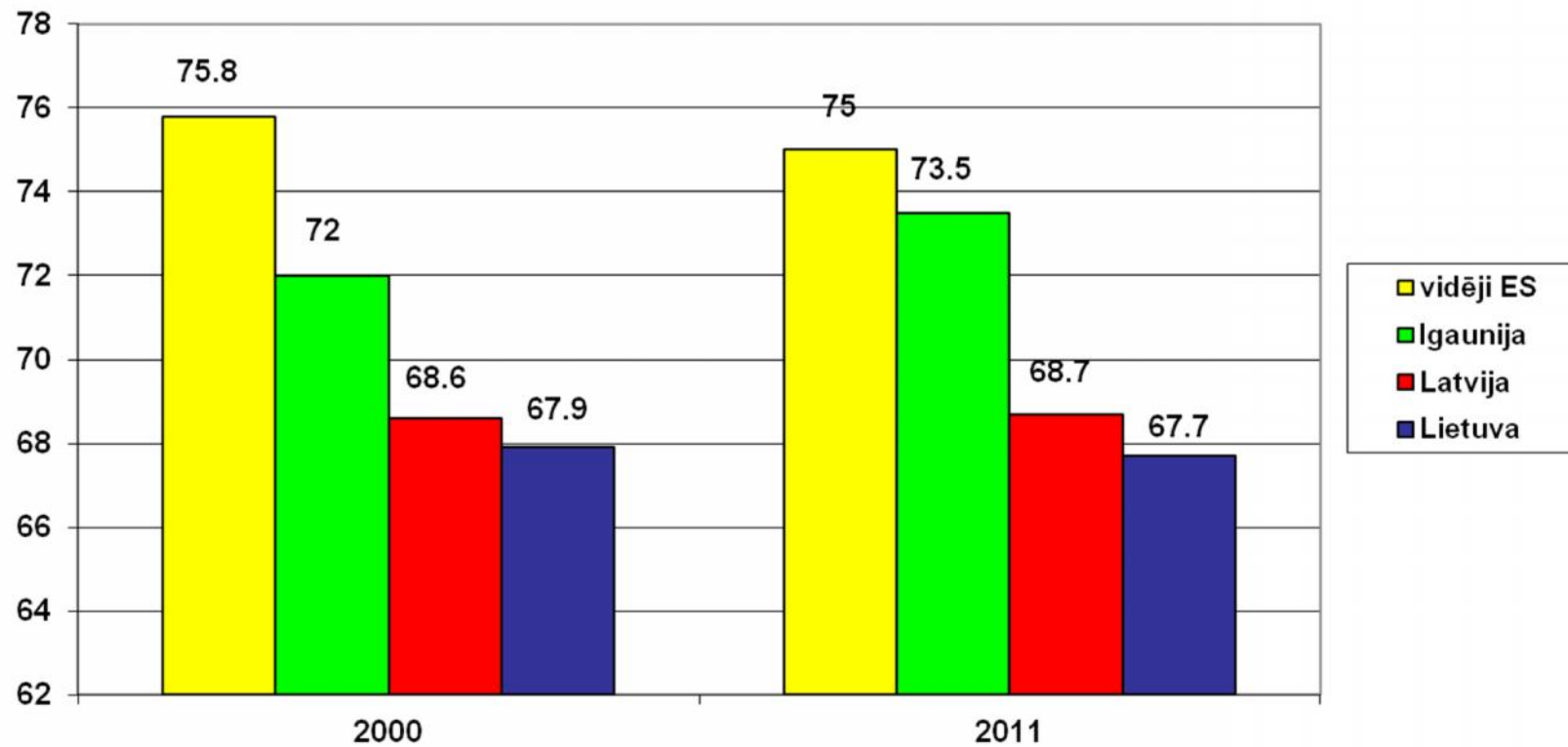
	2000		2008		2009	
	Summ rais dzimst bas koeficients	Valsts izdevumi (% no IKP)	Summ rais dzimst bas koeficients	Valsts izdevumi (% no IKP)	Summ rais dzimst bas koeficients	Valsts izdevumi (% no IKP)
Igaunija	1,38	1,6	1,65	1,8	1,62	1,8
Latvija	1,39	1,5	1,44	1,4	1,31	1,4
Lietuva	1,39	1,3	1,47	1,9	1,55	1,9

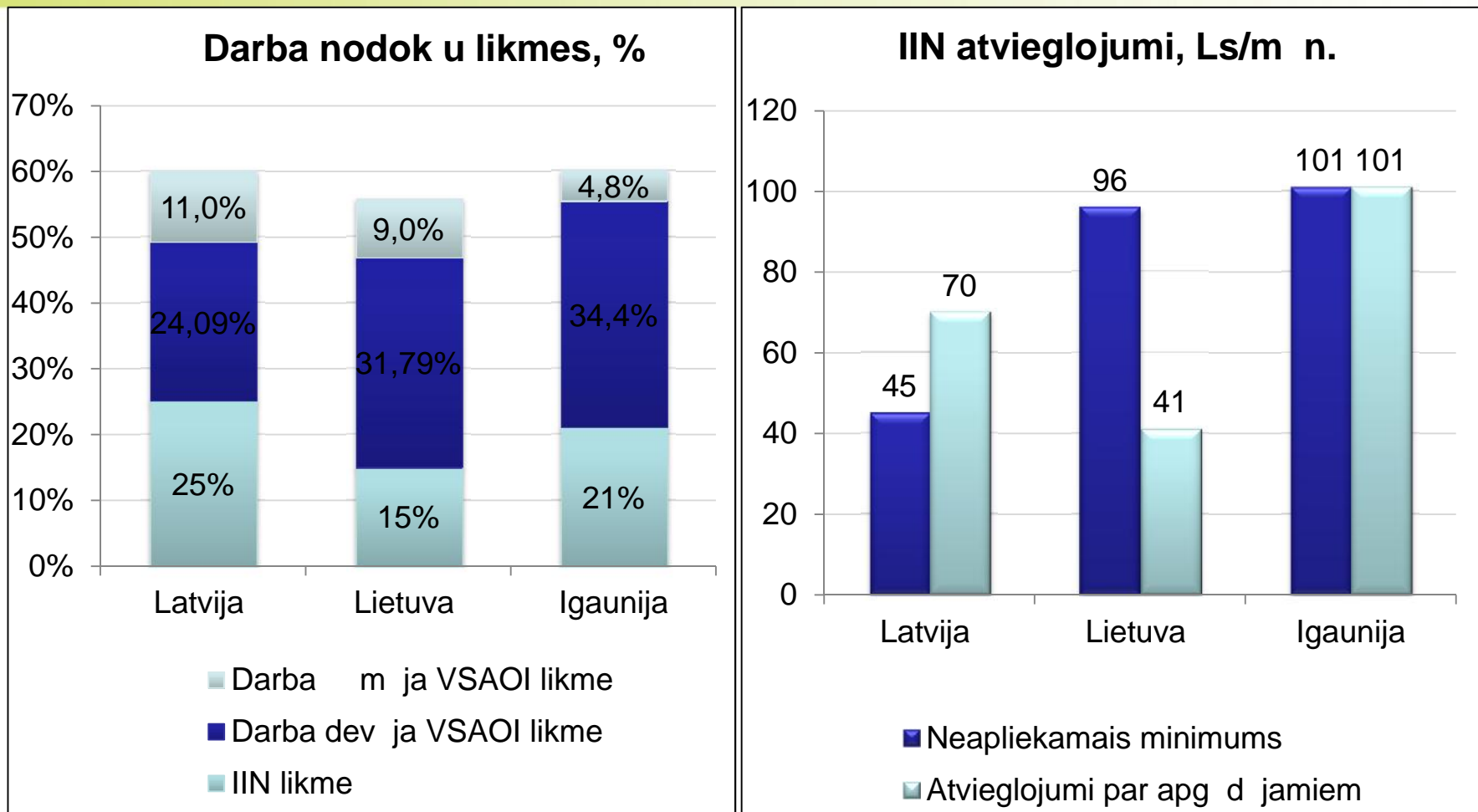
Nodarbinātības līmenis sievietēm (20-64 g.v.; %)

Nodarbinātības līmenis vairošiem (20-64 g.v.; %)

Darba nodok u likmes un IIN atvieglojumi Baltijas valst s 2012.gad

PVN likmju salīdzinājums Baltijas valstīs

	Latvija	Lietuva	Igaunija
Standartlikme	21%	21%	20%
Samazinātā likme	12%	5/9%	9%
Samazinātā likmju preces un pakalpojumi	<ul style="list-style-type: none"> - medikamentiem; - medicīnisko ierīču un medicīnisko preču iegādei; - zādaiļiem paredzētajām specializēto produktu piegādei; - siltumenerģijai; - malkai; - sabiedriskā transporta pakalpojumiem; - grāmatām; - laikrakstiem; - viesu izmitināšanas pakalpojumiem; 	<ul style="list-style-type: none"> - grāmatām (9%); <p>Līdz 31.12.2012.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - medikamentiem un medicīniskām precēm, kurus kompensē veselības apdrošināšana (5%); - siltumenerģijas piegādei un karstajam ūdenim (9%). 	<ul style="list-style-type: none"> - grāmatām; - medikamentiem; - medicīnisko ierīču un medicīnisko preču iegādei; - laikrakstiem; - viesu izmitināšanas pakalpojumiem;

imenes pabalsts ES un EEZ valstīs

- **imenes pabalsts** ir normatīvi noteikts visās (31) ES/EEZ valstīs;
- **imenes pabalstu sistēmas var sadalīt trīs grupās:** 1) vislielākajām valstu grupām (18 valstīs), kur ir valsts universālā sociālā pabalstu sistēma; 2) mazākajām valstu grupām (10 valstīs), kur ir uz ienākumu pārbaužu balstīta sociālā sistēma; 3) vismazākajām valstu grupām (3 valstīs), kuri ir jauktā sociālā sistēma:

valsts universālā sociālā pabalstu sistēma	uz ienākumu pārbaužu balstīta sociālā (sociālais palīdzības) sistēma*	jauktā sociālā sistēma (sociālā apdrošināšana + cita sistēma)
Latvija, Igaunija, Slovākija, Ungārija, Bulgārija, Luksemburģa, Vācija, Austrija***, Nīderlande, Francija, Lielbritānija, Grieķija, Zviedrija, Dānija, Islande, Norvēģija, Somija	Ēģipte, Lietuva**, Slovākija, Polija, Rumānija, Itālija, Kipra, Malta, Spānija, Portugāle	Beļģija, Šveice, Lihtenšteina

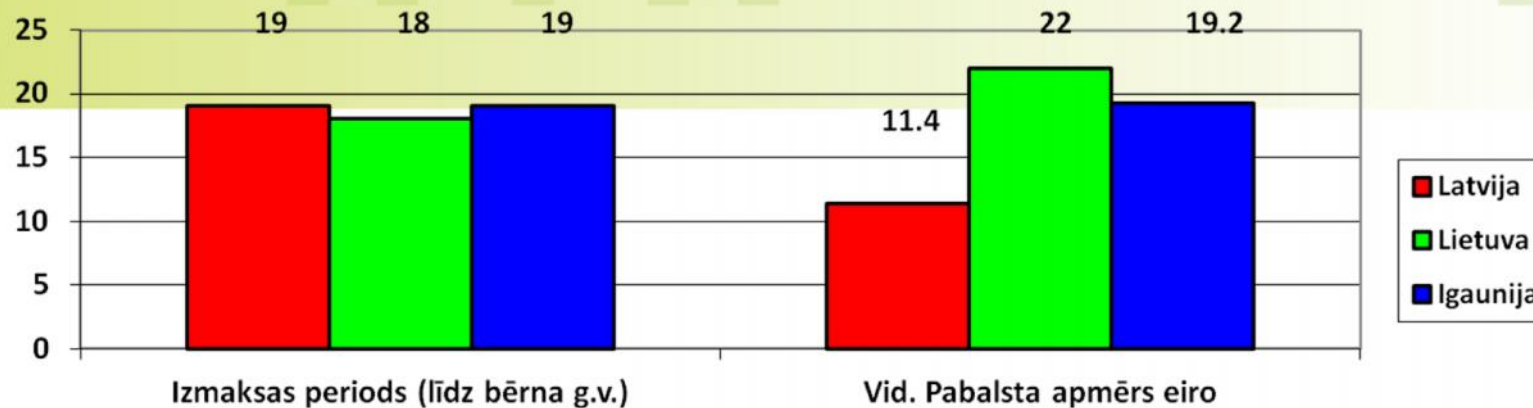
* valstu grupā, kur imenes pabalsts tiek piešķirts atkarībā no imenes ienākumiem, ir iekļauta gan Rumānija, kur pabalsts tiek piešķirts sociālās palīdzības sistēmas ietvaros, gan valstis, kur pabalsts tiek maksāts vispārīgās nodokļu finansētās sistēmas ietvaros, bet piešķirts, pamatojoties uz ienākumu pārbaudi

** Ēģiptes norma, kas nosaka ienākumu pārbaudi, noteikta no 2009.gada 1.jūlija, Lietuva – no 2010.gada 1.janvāra

*** Vācijā un Austrijā ir noteikts ienākumu pārbaudes nosacījums attiecībā uz bērniem, kas sasniedz 18 gadu vecumu; Vācijā tas ir ieviests no 2010.gada 1.janvāra

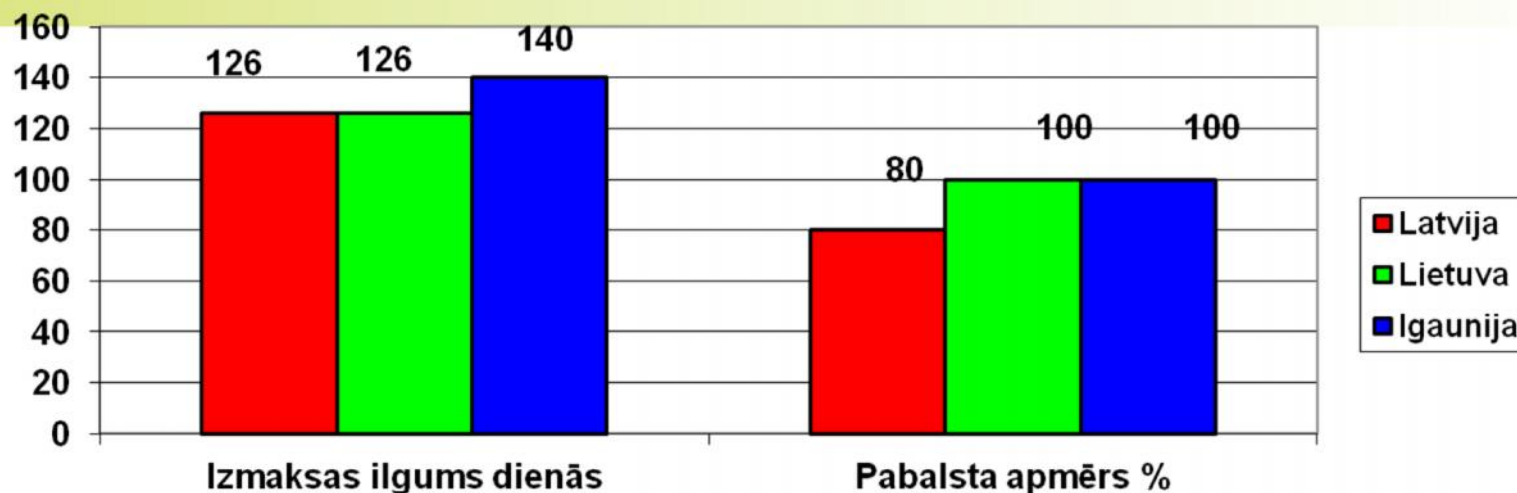
imenes pabalsta izmaksas periods un apmērs Baltijas valstīs

- Baltijas valstu vidū **Lietuvā** ir vismazākais imenes pabalsta izmaksas periods: ja imenim ir viens vai divi bērni, pabalstu maksā līdz 7 gadiem, ja trīs un vairāk bērni – līdz 18 gadiem. Pabalsta apmērs par bērnu vecumā līdz 2 gadiem ir 75% no BSB (sociālā pabalsta) jeb 28,5 eiro; par bērnu vecumā no 2 līdz 7 gadiem vai no 2 līdz 18 gadiem – 40% no BSB jeb 15,2 eiro; šādos gadījumos imenes pabalstu nepiešķir, ja mēsnešiem kumi uz vienu imenes locekli 1,5 reizes pārsniedz valsts garantoto ienākumu līmeni jeb 152 eiro mēnesī (ienākumu pārbaudes norma ieviesta no 2010.gada 1.janvāra budžeta deficīta samazināšanai)
- **Igaunijā**, tāpat kā Latvijā, imenes pabalsta izmaksu pagarina līdz bērnam 19 gadu vecumam, ja bērns turpina iegūt vidējotību. Pabalsta pamatlīdzeklis ir 9,6 eiro mēnesī par katru bērnu. Par pirmo un otro bērnu pabalsta apmērs ir 9,6 x 2 (19,2 eiro); par trešo un nākamajiem bērniem – 9,6 x 6 (57,6 eiro)
- Baltijas valstu vidū **Latvijā** ir viszemākais pabalsta vidējais apmērs, kā arī ES/EEZ valstu vidū, izņemot dažas valstis, kur pabalsta apmērs atsevišķām vecuma kategorijām ir zemāks, piemēram, Rumānijā bērniem 2-18 gadu vecumā t.i. 10 eiro mēnesī

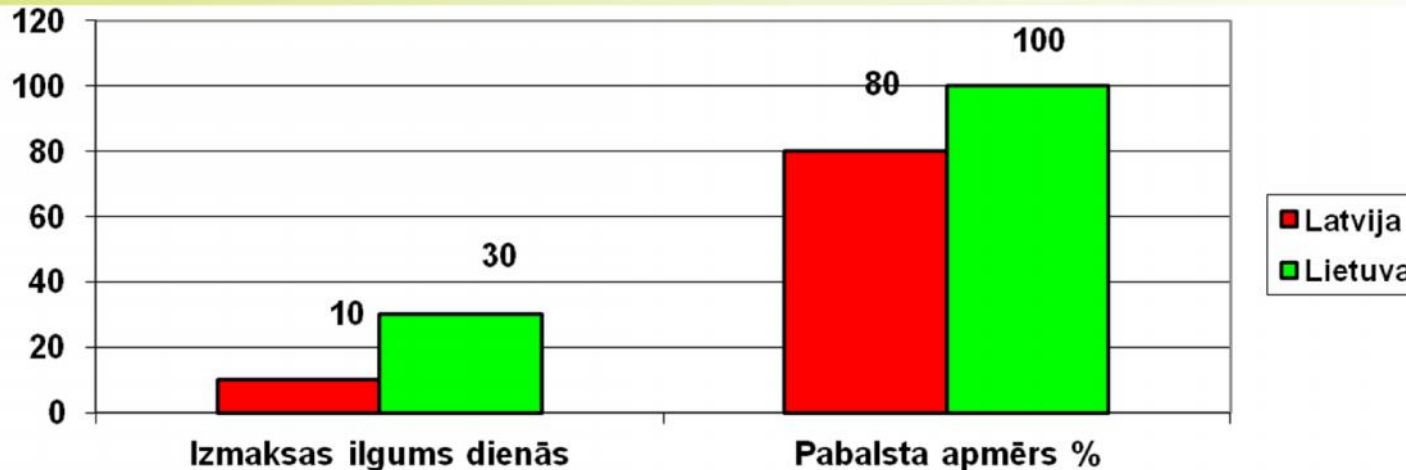
Maternitātes pabalsta izmaksas periods un ienākumu atvietoējuma līmenis Baltijas valstīs

- **Latvijā** 99% māšu uzskaitē medicīnisko aprūpi līdz 12. grūtniecības nedēļai, taču faktiski pabalsts tiek izmaksāts par 70 grūtniecības atvaļinājuma dienām un 56 pēcdzemdību atvaļinājuma dienām (kopā 126 dienām)
- **Igaunijā** pabalsts tiek izmaksāts par maternitātes atvaļinājuma 140 dienām, ja atvaļinājums pēdējais ir ne vēlāk kā 30 dienas pirms dzemdību termiņa; gadījumā, ja atvaļinājums pēdējais ir vēlāk, pabalsta izmaksas ilgumu attiecīgi samazina
- **Lietuvā** pabalsts tiek piešķirts par 70 dienām pirms dzemdībām un 56 dienām pēc dzemdībām (tāpat kā Latvijā, grūtniecības, dzemdību vai pēcdzemdību sarežģījumu dēļ, kā arī tad, ja dzimuši divi un vairāki bērni, pēc dzemdībām tiek piešķirts 14 dienu ilgs papildu atvaļinājums)
- Atšķirībā no Latvijas, **Lietuvā un Igaunijā** nav noteikts pabalsta apmēra ierobežojums. Lietuvā ir noteikts vidējais apdrošināšanas iemaksu algas maksimums, no kura tiek aprēķināts pabalsts un kas nedrīkst pārsniegt valstī noteiktos vidējais apdrošināšanas iemaksu algas piešķiršanas apmērus

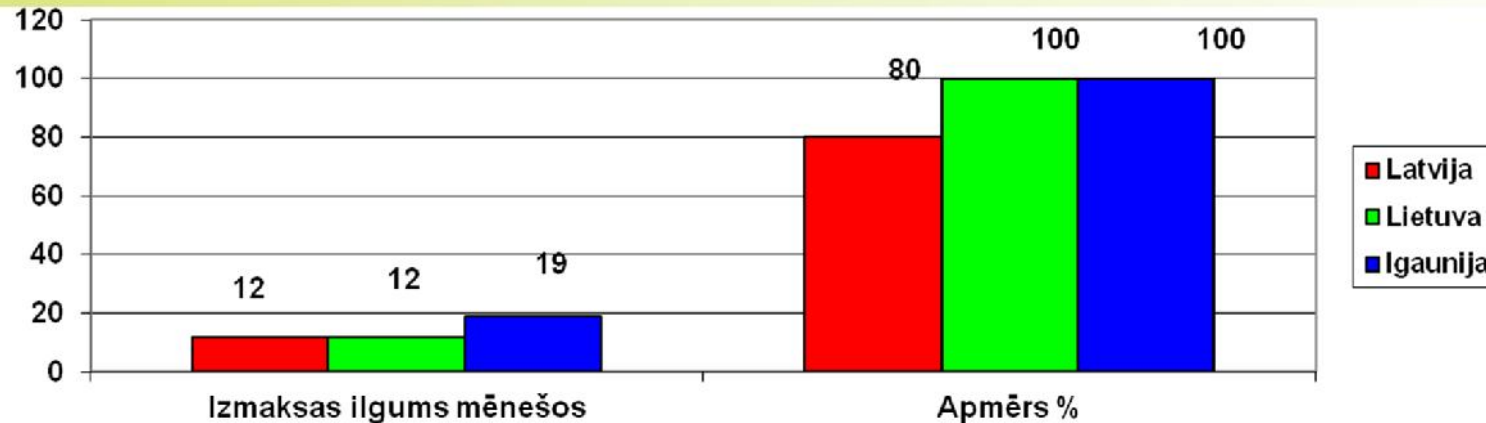
Paternitātes pabalsta izmaksas periods un ienākumu atvietoējuma līmenis Baltijas valstīs

- **Igaunijā** kopš 2009.gada 1.janvāra paternitātes atvalinājums vairs netiek apmaksāts, bet bērna tēvam ir tiesības uz neapmaksātu 14 dienu ilgu bērna kopšanas atvaļinājumu, kuru viņš var izmantot mēnesgrātniecības atvaļinājuma laikā vai ar divu mēnešu laikā pēc bērna piedzimšanas
- **Lietuvā** paternitātes (ar maternitātes) pabalstam ir noteikts minimālais apmērs – ne mazāks kā 1/3 no valsts noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas attiecīgajā gadā. Atšķirībā no Latvijas, Lietuvā nav noteikts pabalsta apmēra ierobežojums, bet ir noteikts vidējās apdrošināšanas iemaksu algas maksimālais apmērs, kas nedrīkst pārsniegt valsts noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas piecpusēto apmēru
- **Lietuvā** tēvam jābūt sociāli apdrošinātam ne mazāks kā 12 mēnešu periodā pirms paternitātes pabalsta pieprasīšanas dienas, vienlaikus ir noteikti atsevišķi izņēmumi pilna laika studentiem, karavīriem u.c. grupām

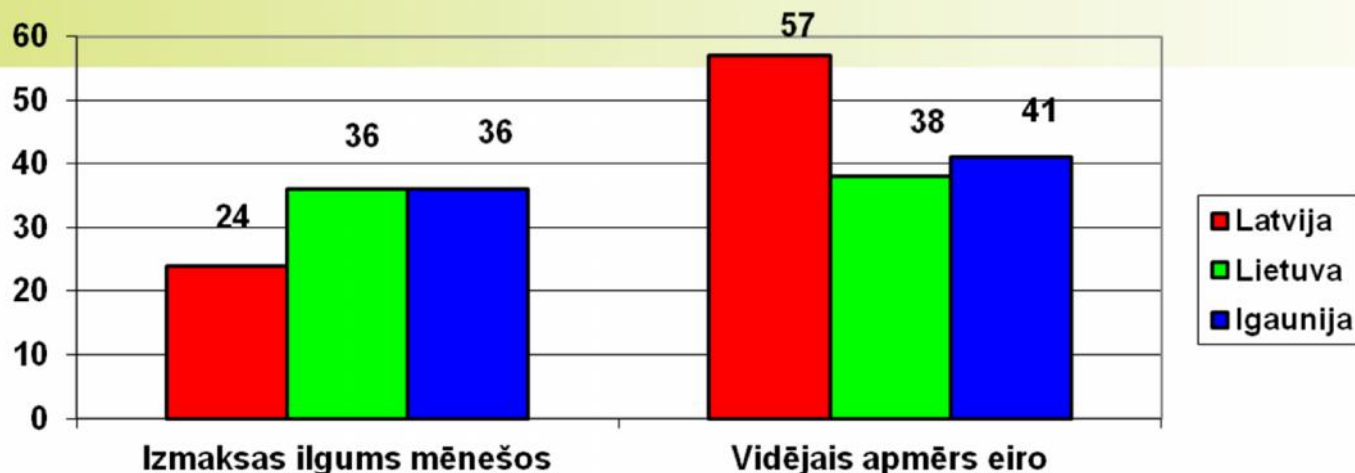
Vec ku pabalsta izmaksas periods un apmērs Baltijas valstīs

- **Igaunijā**, atšķirībā no Latvijas un Lietuvas, ir lielāks vecāku pabalsta izmaksas periods – 19,2 m neši jeb 575 dienas. Vec ku pabalstam ir noteikts minimālais apmērs 278 eiro mēnesī un maksimālais apmērs 2 157 eiro mēnesī. Personai nav aizliegts vienlaikus strādāt un saņemt pabalstu, bet gadījumā, ja ienākumu apmērs pārsniedz vec ku pabalsta apmēru, pabalsta apmērs tiek attiecīgi samazināts.
- **Lietuvā** vec ku pabalsta apmērs ir atkarīgs no pabalsta izmaksas ilguma, kuru vecāki var izvēlēties. Ja apdrošinātā persona izvēlēsies saņemt pabalstu līdz bērna gada vecumam, pabalsts tiek piešķirts 100% apmērā no apdrošinātā šādas algas, ja persona izvēlēsies saņemt pabalstu līdz bērna divu gadu vecumam, pabalsts tiek piešķirts 70% apmērā par bērna kopšanu līdz gadam un 40% apmērā par bērna kopšanu no gada līdz diviem gadiem. Atšķirībā no Latvijas un Igaunijas, Lietuvā vec ku pabalstam ir noteikts kvalifikācijas periods – lai saņemtu pabalstu, personai jābūt sociāli apdrošinātai ne mazāk kā 7 mēnešus iepriekš un 24 mēnešu periodā. Pabalsta apmērs nedrīkst būt mazāks par 1/3 no valsts vidējās apdrošinātā šādas iemaksu algas; ir noteikts vidējās apdrošinātā šādas iemaksu algas ierobežojums.

Bērņa kopšanas pabalsta izmaksas periods un apmērs Baltijas valstīs

- **Latvijā**, atšķirībā no Igaunijas un Lietuvas, ir mazāks bērna kopšanas pabalsta izmaksas periods (Igaunij un Lietuvā pabalstu izmaksā līdz bērna trīs gadu vecumam), bet ir lielāks vidējais bērna kopšanas pabalsta apmērs (t.sk. 71 eiro par bērnu vecumā līdz gadam un 43 eiro par bērnu vecumā no gada līdz diviem gadiem)
- **Lietuvā** pabalsta apmērs ir 75% no iztikas minimuma jeb 38 eiro mēnesī. Analotiski Latvijas un Igaunijas likumdošanai bērņa kopšanas pabalstu nepiešķir par bērnu, sakarā ar kura kopšanu ir piešķirts sociālais apdrošināšanas (vecāku) pabalsts
- **Igaunijā** pabalsta apmēru nosaka, piemērojot bērņa kopšanas likmi 77 eiro mēnesī; par bērņa kopšanu vecumā līdz 3 gadiem pabalsta apmērs ir 50% no likmes (38,5 eiro mēnesī); gadījumā, ja bērni ir divi bērni un viens bērns ir vecumā līdz 3 gadiem, pabalsta izmaksu par vecāku bērnu pagarina līdz 8 gadiem un pabalstu izmaksā 25% apmērā no likmes (19 eiro mēnesī). Papildus ir noteikta piemaksa par bērņa kopšanu vecumā līdz gadam 6,4 eiro mēnesī (vidējais pabalsta apmērs par bērņa kopšanu vecumā līdz 3 gadiem – 41 eiro)

Bērņa kopšanas pabalsta izmaksas periods un apmērs Baltijas valstīs

Igaunija

Vecāki, kuri **nav nodarbināti**, ir tiesīgi uz pabalstu minimālās darba algas apmērā (278 EUR - 195 LVL).

Šādu pabalstu vecāki ir tiesīgi saņemt 18 mēnešus no bērna dzimšanas.

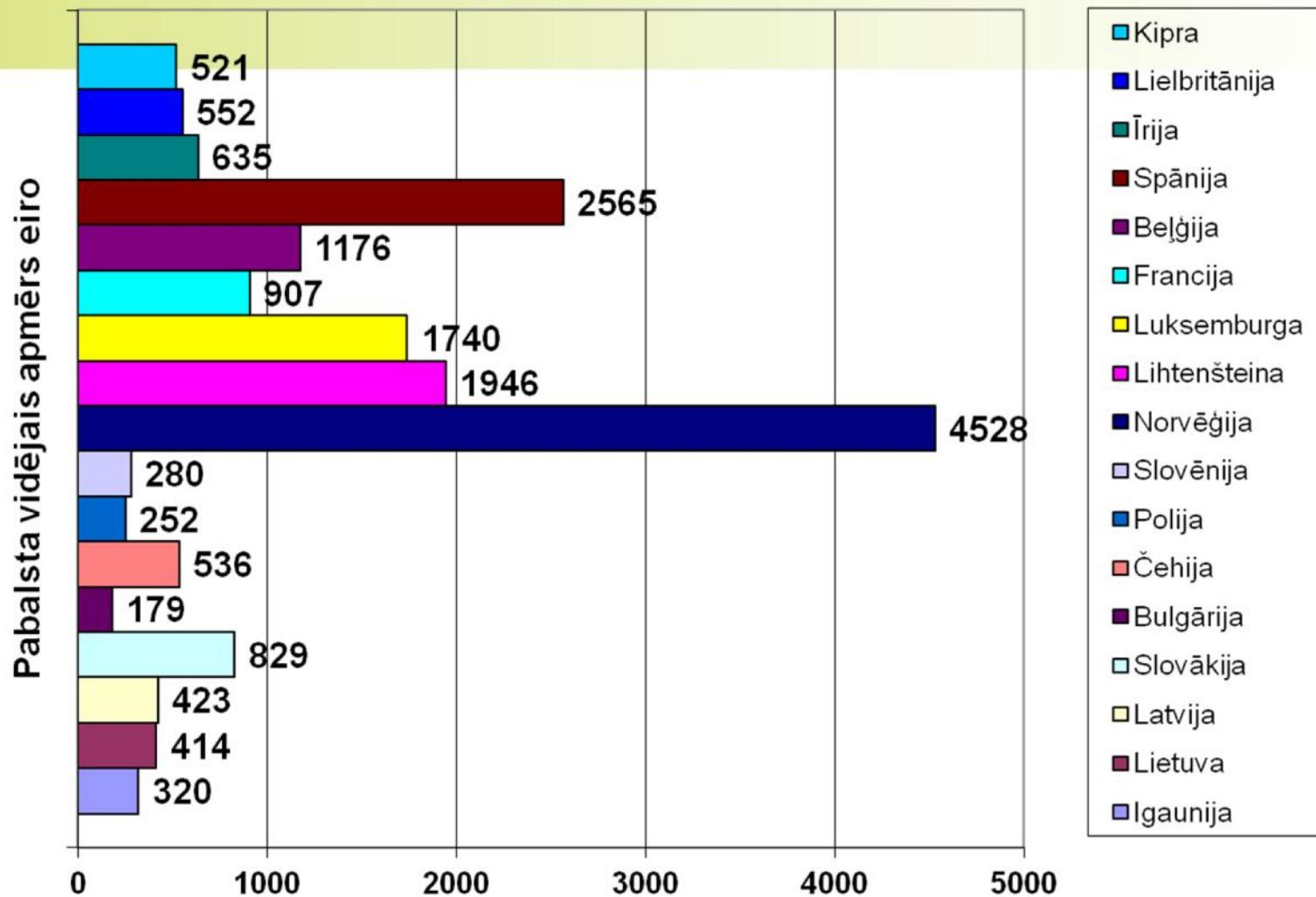
Latvija

Vecāki, kuri **nav nodarbināti**, ir tiesīgi saņemt bērņa kopšanas pabalstu - 1 dzimst 1 gadam pabalsta apmērs ir 50 LVL mēnesī;

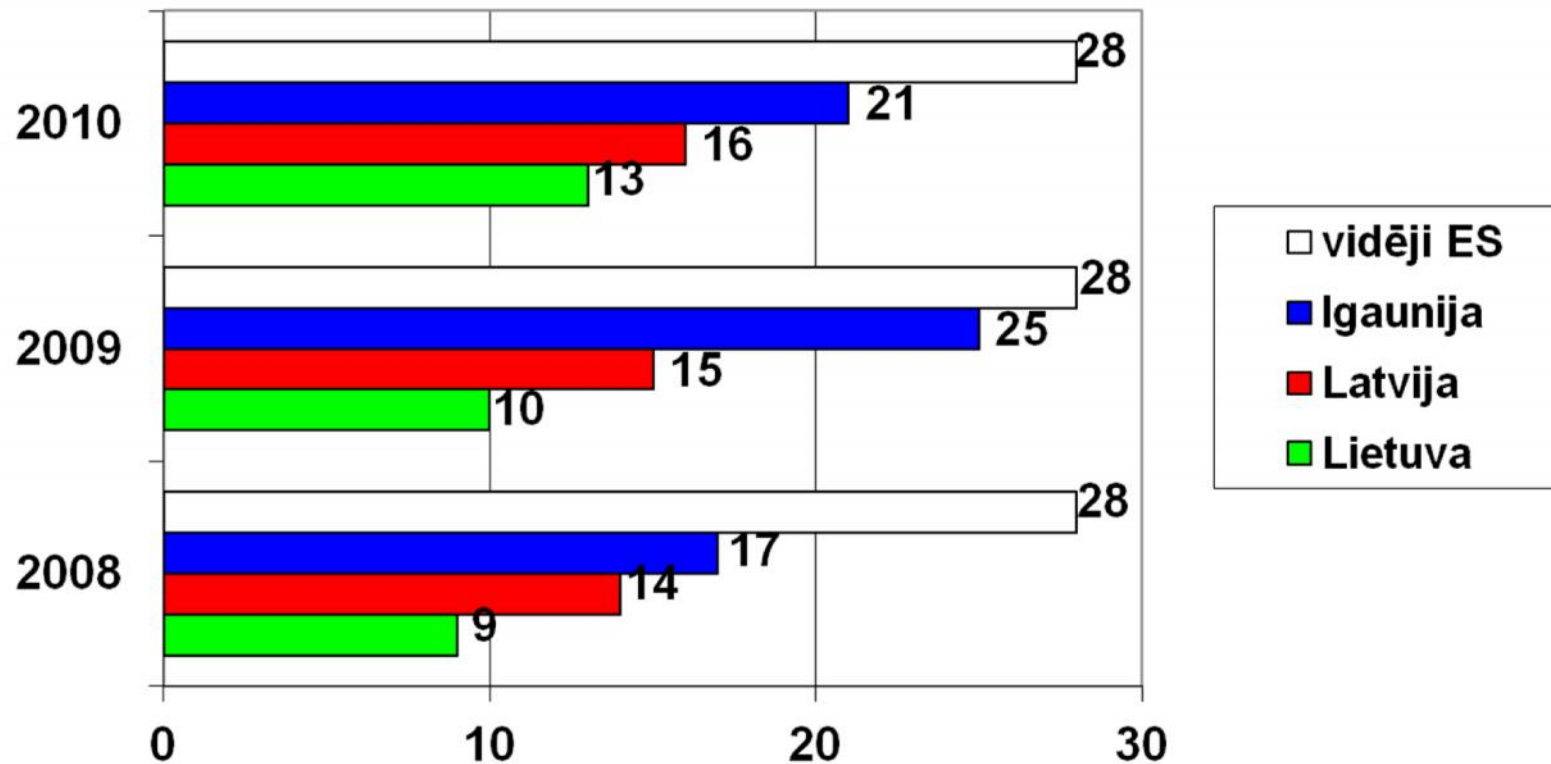
nenodarbinātiem un nodarbinātiem vecākiem par bērņa kopšanu no 1 līdz 2 gadu vecumam pabalsta apmērs - 30 LVL mēnesī

B rna piedzimšanas pabalsta vid jie apm ri (eiro) 17 ES un EEZ valst s

B rnu apr pes pakalpojumu pieejam ba (0-2 g.v.; %)

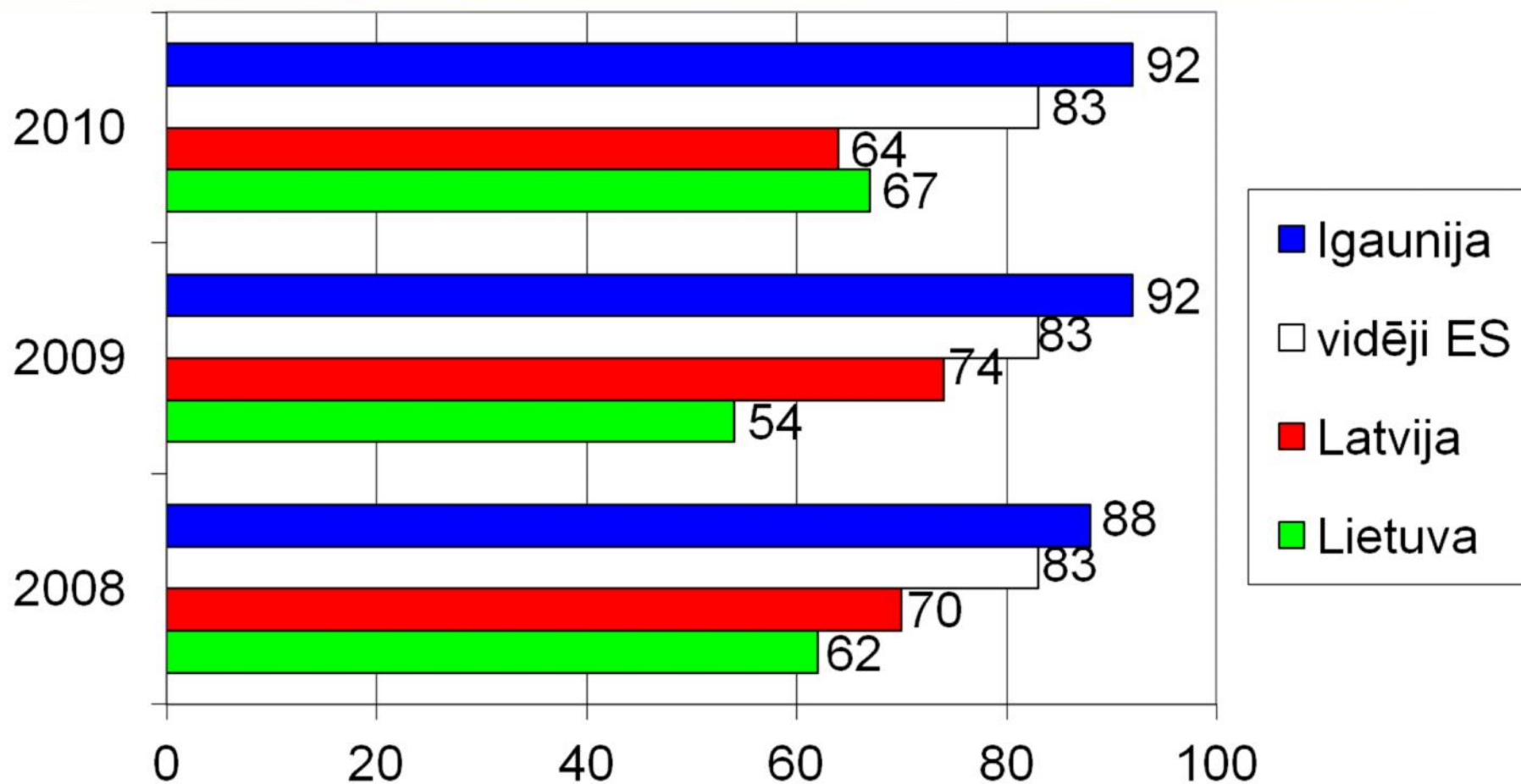

Pabalsta veidi 2011.gad (EUR/LVL)

	Latvija	Lietuva	Igaunija
imenes valsts pabalsts:			
1.b rnam	11 / 8	22 / 15.46	19 / 13.47
2.b rnam	11 / 8	22 / 15.46	19 / 13.47
3.b rnam un n kamajiem b rniem	11 / 8	22 / 15.46	58 / 40.43
Maternit tes pabalsts (%)	80%	100%	100%
Paternit tes pabalsts (%)	80%	100%	-
Vec ku pabalsts (%)	80%	100%	100%
B rna kopšanas pabalsts , izmaks jams reizi m nes (netiek izmaks ts par b rnu laik , kam r vec ks sa em vec ku pabalstu (vid jais apm rs)	57 / 40	38 / 27	41 / 29
B rnu piedzimšanas pabalsts	423 / 296	414 / 291	320 / 225

B rnu apr pes pakalpojumu pieejam ba (no 3 g.v. L dz oblig tajam skolas vecumam; %)

B rnu pieskat šanas pakalpojumi

Igaunija

Lai risinātu problēmu, kas saistīta ar bērnu pieskatīšanas pakalpojumu pieejamību, 2007.gadā tika uzskaita atbalsta programma pašvaldībām 2008. – 2011.gadam, lai uzlabotu un renovētu pirmsskolas izglītības iestādes (šim mērķim valdība piešķirusi finansējumu 44 milj. EUR apmērā – 30 milj. LVL).

Problēmas risināšanai tiek iesaistīti arī privātie pakalpojumu sniedzēji, veikti arī normatīvo aktu pilnveidojumi, lai attīstītu papildu bērnu aprūpes pakalpojumus, piemēram, nosakot profesionālo standartus aprūpes pakalpojumu sniedzējiem.

Ar likumu paredzēts noteikt, ka ikvienam bērnam ir tiesības uz pirmsskolas izglītību, uzliekot pienākumu kompetentajām institūcijām novērst to, ka daudzi bērni nepietiekas vietas pirmsskolas izglītības iestādēs.

Latvija

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai apakšprogrammā 62.06.00 „Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekti un pasākumi (2007 - 2013)” 3.1.4.3.aktivitātes „Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstības nacionālās un reģionālās nozīmes centros” ietvaros vispārīgās izglītības periodā kopumā līdz 2010. gada 31.decembrim ir pabeigts 21 projekts un turpinās 20 projektu ieviešana. Pabeigto projektu rezultāti:

- 1) jaunuzceltas vai paplašinātas 12 pirmsskolas izglītības iestādes;
- 2) renovētas vai labiekārtotas 22 izglītības iestādes;
- 3) radītas 1167 jaunas vietas bērniem pirmsskolas izglītības iestādēs.

2011.gada grozījumi Vispārējās izglītības likumam paredz pienākumu vietējām pašvaldībām savā administratīvajā teritorijā nodrošināt vienlīdzīgu pieeju pirmsskolas izglītības iestādēm bērniem no pusotra gada vecuma.

Nesens izmaiņas ekonomiskās krīzes iespaid (gan pagaidu pasākumi, gan ilgtermiņa izmaiņas)

Igaunija:

- 1) atcelti iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumi par pirmo bērnu (nodokļa atvieglojumi tikuši saglabāti īpašām ar diviem un vairāk bērniem);
- 2) atcelta studiju kredītu kompensācija no valsts budžeta līdzekļiem personām, kurām ir bērni, kas jaunāki par 5 gadiem;
- 3) atcelts ikgadējais pabalsts par skolas vecuma bērnu (450 EEK – 20 LVL);
- 4) pārtraukta bērnu kopšanas pabalsta izmaksa laikā, kamēr persona saņem maternitātes, adopcijas vai vecāku pabalstu;
- 5) apturēta programma „Dienas aprūpe ikvienam bērnam” (nodrošina papildu atbalstu bērnu aprūpes nodrošināšanai no valsts budžeta);
- 6) apturēta paternitātes pabalsta izmaksa līdz 2013.gadam.

Latvija:

- 1) samazināts īpašības valsts pabalsta apmērs par otro un turpmākajiem bērniem;
- 2) samazināts īpašības valsts pabalsta izmaksas periods;
- 3) samazināts sociālās apdrošināšanas pabalstu apmērs – maternitātes pabalsta, paternitātes un vecāku pabalsta apmērs;
- 4) sašaurināts to personu loks, kuri tiesīgi pretendēt uz vecāku pabalstu (priekšnoteikums – atrašanās bērnu kopšanas atvaļinājumā);
- 5) samazināts iedzīvotāju ienākuma atvieglojuma apmērs par apgādājamo personām;
- 6) samazināts Uzture dzeķu garantiju fonda administrācijas izmaksātā uzture dzeķu apmērs bērnam (bērnam līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai – 30 LVL; bērnam no septiņu gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 35 LVL), kā arī ierobežots saņemto loks (bērnam ir pastāvīgi dzīvo un tirdzīvniecībai ir jābūt deklarētai Latvijas Republikā; minētais priekšnosacījums attiecas arī uz iesniedzēju – bērnu vecāku).

Paldies!

